

Z LITERATURY

„KLUCZE DO OZNACZANIA OWADÓW POLSKI, część XXVIII Bujanki — *Bombyliidae*, zeszyt 24 — opracował doc. dr Przemysław Trojan. Wydawca: Polskie Towarzystwo Entomologiczne.

Omawiana praca stanowi nową pozycję w serii kluczy do oznaczania owadów Polski, wydawanych przez Polskie Towarzystwo Entomologiczne. Autor, doc. dr Przemysław Trojan, jest również znanym specjalistą od takich grup muchówek, jak *Tabanidae*, *Stratiomyidae*, *Asilidae* i *Syrphidae*.

Opracowany przez niego klucz do *Bombyliidae*, zaopatrzony w liczne rysunki, jest przejrzysty i stosunkowo łatwy w użyciu, umożliwiając korzystanie z niego nawet mniej zaawansowanym w dziedzinie entomologii amatorom.

Bujanki na terenie Polski mają nielicznych przedstawicieli. Do tej pory poznano zaledwie 36 gatunków, chociaż Autor robi sugestie, że należy oczekiwać wykrycia jeszcze przynajmniej kilkunastu żyjących tylko na izolowanych stanowiskach o charakterze kserotermicznym, dla których stanowią one bardzo charakterystyczny element fauny owadziej.

W części ogólnej klucza Autor omawia morfologię i biologię *Bombyliidae* oraz stanowisko w systematyce muchówek tych ciekawych owadów, często spotykanych również w środowiskach leśnych.

Wielkość występujących w Polsce gatunków waha się od 1 do 20 mm. Wiele z nich ma całe ciało pokryte długim, puszystym, o barwie złocistej owłosieniem, co pozwala na stosunkowo łatwe odróżnienie ich od innych owadów.

Są to gatunki ciepłolubne, wykazujące największą ruchliwość przy pełnym nasłonecznieniu. Żerują na kwiatkach lub przesiadują na rozgrzanym piasku z rozpostartymi skrzydłami.

Obecność ich zdradzają często, a szczególnie gatunków większych, ciemne plamy, występujące niekiedy na skrzydłach (*Anthrax* Scop., *Hemipenthes* Loew).

Gatunki, których biologię już poznano, to pasożyty innych owadów. Atakują one błonkówki, muchówki, motyle i prostoskrzydłe. Autor podkreśla ich znaczenie z punktu widzenia gospodarczego. Są to pasożyty wtórne, porażające chętnie ga-

sienice szkodników leśnych, noszące w sobie larwy pasożytniczych błonkówek (*Ichneumonidae*) i muchówek (*Larvaevoridae*), które odgrywają ważną rolę w zagadnieniu naturalnej odporności drzewostanów na kłeski owadzie.

Klucz do oznaczania *Bombyliidae* powinien trafić również do bibliotek leśników pracujących w terenie, spośród których wielu zdradza zainteresowania entomologiczne.

Jan Karczewski

„KLUCZE DO OZNACZANIA OWADÓW POLSKI”, część XXVII, Motyle. Zeszyt 64 — rodzina Mieniaki — *Apaturidae*; rodzina Południce — *Nymphalidae* — opracował mgr inż. Mieczysław Krzywicki, Warszawa 1968, stron 63, rysunków 147, wydawca Polskie Towarzystwo Entomologiczne za pośrednictwem Państwowego Towarzystwa Naukowego, nakład 1000 + 80 egz.

W pierwszej z wymienionych rodzin Autor omawia dwa gatunki występujące w kraju, gąsienice, które żerują na osice i wierzbach. W rodzinie drugiej opisano 53 gatunki, uwzględniając gatunki krajowe (48) oraz gatunki mogące występować w kraju, lecz dotychczas u nas nie występujące (5). W rodzinie tej gąsienice 6 gatunków żerują na leśnych drzewach liściastych a kilka innych gatunków na roślinach runa leśnego mających znaczenie użytkowe. Gąsienice pozostałych gatunków występują przeważnie na runie i podszytach leśnych, z tego 15 gatunków na roślinach fiołkowatych. Z tych względów omawiane opracowanie może mieć znaczenie praktyczne dla leśników, zwłaszcza w zakresie ochrony plantacji wiklinowych i drzewostanów brzoźowych.

Przy określaniu gatunków Autor opiera się głównie na morfologii skrzydeł na budowie aparatów kopulacyjnych samców. Opisy gatunków poza taksonomią uwzględniają rozmieszczenie geograficzne i środowiskowe, liczbę pokoleń w roku, rośliny żywicielskie oraz charakterystykę lotu. Autor podaje nazwy łacińskie i ich synonimy, a dla 12 gatunków używane powszechnie nazwy polskie.

Na podkreślenie zasługuje 106 oryginalnych rysunków skrzydeł w bardzo starannym wykonaniu Autora oraz przytoczonych z innych prac 41 rysunków aparatów kopulacyjnych samców. Rysunki bardzo ułatwiają posługiwanie się kluczem. W za-

kończeniu Autor podaje spis najważniejszych dzieł dotyczących rodzin *Apaturidae* i *Nymphalidae* oraz skorowidz systematyczny nazw łacińskich.

Omawiany zeszyt, jak zresztą wszystkie inne wydawane w serii kluczy do oznacza-

nia owadów Polski, opracowany jest w sposób wyczerpujący i przejrzysty. Pozwala to na posługiwanie się nim entomologom praktykom i początkującym.

Romuald Gołębiowski

UWAGA — CZYTELNICY!

Wobec konieczności zwiększenia objętości dwóch kolejnych numerów „Sylwana” (nr 5/68 i 6/68 mają po 104 str.), numery następne, poczynając od 8/68, obejmować będą nieco mniej niż 6 arkuszy drukarskich; niemniej rocznik „Sylwana” zawierać będzie pełne 72 arkusze.

Równocześnie przepraszamy P. T. Czytelników za opóźnienia w otrzymywaniu poszczególnych numerów „Sylwana” w pierwszym półroczu br. Powstały one wskutek przebudowy Cieszyńskiej Drukarni Wydawniczej i według zapewnień jej Kierownictwa — będą przy bieżących numerach zlikwidowane.

Redakcja